
HET LAND VAN HERLE

Tijdschrift en contactorgaan

voor vrienden en beoefenaars van de historie van oostelijk Zuid-Limburg

Heerlens centrum 50 jaar geleden

In het Thermenmuseum hangt achter glas een vergeelde foto van het Emmaplein omstreeks 1925. Deze foto, die ons drie trams, en twee auto's laat zien, is natuurlijk interessant zowel voor de oudere als voor de jonge Heerlenaren, maar de ouderen, die, als ik, dit straatbeeld hebben gekend, zullen niet kunnen ontkomen aan een tikkeltje weemoed om „de tijd van toen“.

Zoals mij dat overkwam op een stille zondagmorgen in de Saroleastraat. Ik was aan de Kapé toen mijn blik werktuiglijk langs de bovengevels aan de overkant gleeed en ik de verrassende ontdekking deed: wat is er in vijftig, zestig jaar eigenlijk weinig veranderd in de huizenrij van dit gedeelte van de Saroleastraat. Ik bedoel niet alleen dat het dominerende gebouw van de Staatsmijnen er nog staat met café „Schiffers“ (Manuela) er tegenover, maar ook bijna alle andere huizen zijn nog intact. Ze hebben wel een moderne winkelpui gekregen, maar verder is er uitwendig niets aan veranderd. Als u van mijn generatie bent moet u op een zondagmorgen of late zomeravond, als de straat verlaten is, eens over de trottoirs wandelen, uw ogen naar de overzijde richten en op de bovengevels letten: de Saroleastraat uit de twintiger jaren zal voor u herleven!

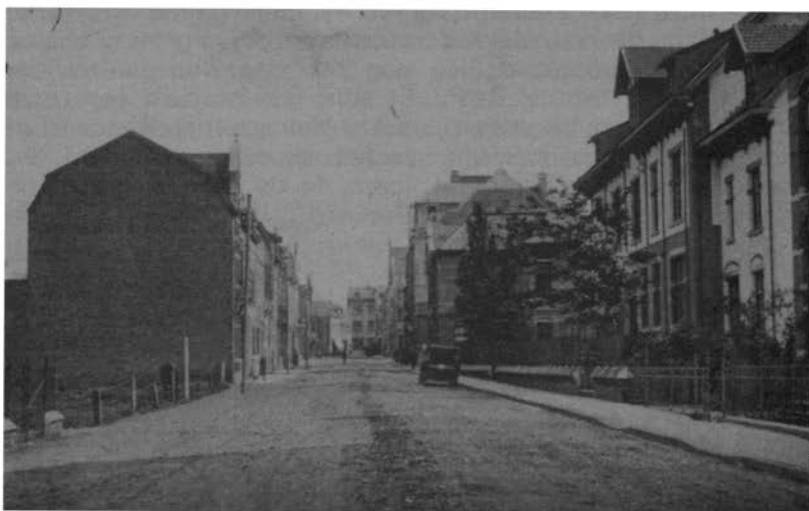
Let wel: ik heb het over het stuk vanaf het station tot aan de Dautzenbergstraat. Op de hoek van de Jhr. Van der Maesenstraat stond tot voor kort het oude kantongerecht. Van de overkant gezien hebben we links ervan het gebouw van (destijds) de „Maastrichtsche Broodfabriek“ met de hoge ronde erker van het riant bovenhuis en daarnaast het pand van de groothandel in koloniale waren van de heer Heiligers (thans Kapé). Dan volgde een sigarenzaak en vervolgens de coöperatie „Ons Dagelijksch Brood“. Hier hield de bebouwing op. Op de open plaats (thans Limburgse

Boek- en Kunsthandel) konden wij jongens nog veilig voetballen en met de zomerkermis was deze plek gereserveerd voor de hoge Rodelbaan.

Ik kan mij voorstellen dat u, hier recht tegenover, in het modehuis Vinke niet terstond het huis van dokter Beckers anno 1920 zult herkennen, maar als u uw oog weer op de bovenverdiepingen richt, waar zelfs het bruine glas-in-lood is gebleven, dan zal het fraaie huis, voor de helft iets terugspringend achter een laag muurtje met ijzeren hekwerk, u weer voor de geest staan. De aangrenzende apotheek Peerboom is een drogisterij geworden maar overigens staat het pand met zijn vriendelijk trapgeveltje er nog in volle glorie. Dan volgt de hoge speelse gevel in gele baksteen van de kapperssalon Studer en daarnaast de ijzerwareenzaak van Tendijck. De ornamentatie in de bovengevel van het aangrenzende pand (thans Singer Mij.) toont duidelijk dat het oorspronkelijk twee huizen waren, samen gebouwd: rechts de banketbakkerij Verheugen en links de stoffeerderij Verbeek, beide in de twintiger jaren een begrip. Dan volgden naast elkaar twee herenhuizen (thans natuurlijk zakenpanden); 1909 staat boven in de gevel van het linker. Aansluitend het oude café „Schiffers“ dat ik reeds noemde (herinnert u zich ook nog rechts de ingang van de bioscoop Union?), de bakkerij Kruytzer, de zaadhandel Knops en een herenhuis (thans modezaak Flair) sloot de rij. Café „Oud-Heerlen“ heeft nog de bovengevel van het huis Knops behouden, maar de bakkerij Kruytzer is gesloopt en vervangen door nieuwbouw (lingeriezaak Ramaekers). De rest van de straat tussen modezaak Flair en het hoekcafé tegenover het station is pas later volgebouwd. Het open terrein naast Flair heette in de volksmond „de wei van Canter“.

Ook de huizenrij aan de overkant, tussen het gebouw van de Staatsmijnen dus en het andere hoekcafé, heeft —hoe ongeloofwaardig het op het eerste gezicht ook lijkt— de oorspronkelijke architectuur behouden. De meeste moeite zult u hebben met de destijds van een vriendelijk voortuintje voorziene herenhuizen van Deumens en Frödel, naast de Staatsmijnen gelegen, hoewel van het huis Frödel de bovengevel nog prijkt in de oorspronkelijke staat en alleen maar de begane grond een voorbouw heeft gekregen, in tegenstelling tot het huis Deumens, dat helemaal achter een nieuw front schuilgaat. Opzij is echter de oude vorm van deze in spiegelbeeld gebouwde huizen nog duidelijk te zien. Ook de daarnaast gelegen „Spaarbank St. Pancratius“ is voor het grootste deel verbouwd, maar het gespaard gebleven linker stuk met de ronde bovenerker roept ons het stijlvolle intieme bankgebouw annex woonhuis weer voor de geest. De gevels ten slotte van de hoeden- en pettenwinkel Eder, de banketbakkerij Crijns en de thans nog bestaande sigarenzaak Bour zijn nog geheel intact.

Wie de Saroleastraat in de twintiger jaren niet heeft gekend, kan na bovenstaande reconstructie misschien de indruk krijgen dat dit stukje straat een wonderlijk allegaartje moet zijn geweest: winkels, woonhuizen, café's, kantoorgebouwen en dat alles door elkaar.

Saroleastraat, 1915, gezien in de richting van het centrum. Rechts vooraan het huidige DSM-gebouw.

Een beeld dat ook klopt met wat hij zo vaak van oudere stadgenoten hoort: Heerlen in het begin van de 20ste eeuw was geen vis en geen vlees, geen dorp meer maar ook nog lang geen stad. In het algemeen is dit natuurlijk waar (hoe zou het ook anders gekund hebben waar een agrarisch marktdorp in nauwelijks twee decennia een centrum van mijnindustrie was geworden) maar met de hoofdstraat van het nieuwe Heerlen was het toch anders gesteld. Toen in 1896 het station was gereedgekomen, lag dit vrij ver verwijderd van de oude dorpskern. De straat waaraan de naam werd gegeven van de man die zoveel verdiensten had voor de aansluiting van Heerlen aan de reeds bestaande spoorlijnen ging voor deze verbinding zorgen. Tot dan toe moest men een omweg maken door de enkele jaren vroeger (1903) aangelegde Oranje Nassaustraat. Men kan niet anders zeggen dan dat het volbouwen van het royaal ontworpen tracé een architectonisch succes is geweest. Heerlen stond aan het begin van een tijdperk dat welvaart beloofde (en ook gebracht heeft) en zij die zich in de nieuwe straat gingen vestigen, begrepen dit. Aan de gebouwen werd niets gespaard, zonder evenwel in protserige overdaad te vervallen en zo werd de Saroleastraat, in z'n afwisseling van herenhuizen,

kantoren en winkels, een harmonisch geheel dat welstand en gezelligheid ademde.

De Saroleastraat loopt echter niet tot aan de Dautzenbergstraat maar tot aan de Geleenstraat! Hoe was — en is — het met dit tweede stuk gesteld? Hoewel ook hier nog diverse bovengevens gebleven zijn heeft voortzetting van het catalogiseren weinig zin. Vooral door de Promenade-doorbraak en de vergroting van het marktplein (herinnert u zich nog de twee winkelhuizen van Piatkewitz en Wetzels) heeft dit stuk Saroleastraat een totaal ander aanzien en karakter gekregen. Het commerciële centrum is uitgedijd, het middelpunt van het amusements- en ontspanningsleven is elders komen te liggen. In de twintiger jaren concentreerde zich dit op de oude Bongerd (plaats van de wekelijkse „grote“ markt) en de met dit marktplein een eenheid vormende straat vanaf de fraaie villa van dr. Hustinx tot de geurende brood- en banketbakkerij Kleikers, met daar tussenin de fotozaak Rheingans (ziet u opzij ook nog de ingang van het Hollandia Theater voor u?), café Monopole, hotel Germania, sigarenmagazijn Horst-Vijgen (Horst zonder meer zei niemand!), horlogerie Martens en de lingeriezaak Mengelers. Als de herinnering aan dit stukje oud-Heerlen u een gevoel van nostalgie geeft, is dit niet verwonderlijk, temeer daar de stedenbouwkundige modernisering geen sfeer heeft kunnen scheppen die compensatie geeft.

Van de eveneens verdwenen huizen stipte ik de naast elkaar gelegen winkels Piatkewitz en Wetzels reeds aan. U herinnert zich in deze hoek toch ook nog de kapperssalon Funken (hoekpand apotheek Claessens)? En met het in het geheugen roepen van de slagerij Leufkens, de patisserie (annex lunchroom) Bernards en het voorname café Neerlandia besluiten we voorlopig onze wandeling door de Saroleastraat.

Het noemen van de slagerij Leufkens roept nieuwe herinneringen op. Als ik de aanduiding geef dat deze bekende zaak op de hoek van de Saroleastraat en de Dautzenbergstraat lag (nu Maison Louis), dan mag ik dat alleen maar gemakshalve doen want in feite is het een anachronisme. Die Verlengde Dautzenbergstraat (oorspronkelijk de officiële naam) bestond namelijk vijftig jaar geleden nog niet. Ik vertelde al dat we als jongens ongestoord voetbalden op de plek waar nu de Limburgse Boeken Kunsthandel ligt. Maar ons voetbalterrein bleef niet tot dit stukje weiland beperkt. Naast het pand Leufkens begon een ongeëffend voetpad dat wel „gats“ genoemd werd maar het eigenlijk niet was, want alleen aan de linkerzijde liep het langs achtertuinen en andere afscheidingen maar rechts lag het gehele terrein, besloten tussen de tegenwoordige Honigmanstraat en de Jhr. van der Maesenstraat nog braak en was domein van de spelende jeugd. Alleen lagen in de tegenwoordige Jhr. Van der

Maesenstraat naast de achtertuin van het kantongerecht zijgebouwen van de Maastrichtsche Broodfabriek en de groothandel Heiligers.

Het zojuist genoemde voetpad stond niet loodrecht op de Saroleastraat maar liep schuin naar links en kwam uit in de Schinkelstraat (zo heette de Honigmanstraat toen) vlak achter een huis (Curvers) in de Geleenstraat dat later plaats moest maken voor de slagerij Camps. Was men de Schinkelstraat overgestoken dan werd het pad een echte „gats”, heel smal met aan weerszijden een heg. Het eindigde in de Geerstraat waar nu de AMRO-bank staat, een meter of dertig van de hoek met de Geleenstraat.

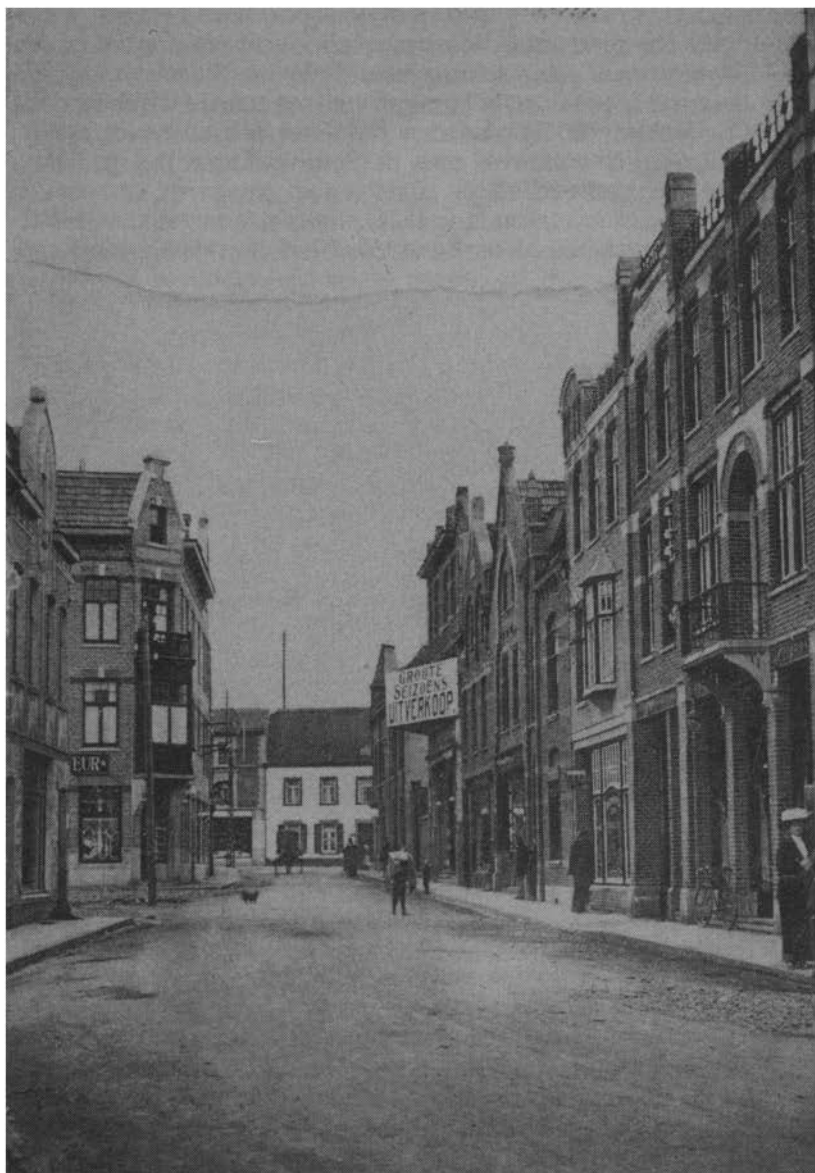

Saroleastraat, 1920, gezien in de richting van het station. Rechts vooraan het onlangs afgebroken pand Hollenkamp.

Dit tweede stuk had weinig nut en werd dan ook niet veel begaan, maar het eerste gedeelte sneed een heel stuk af voor iemand die bijvoorbeeld richting Valkenburgerweg, Lindeplein of Tempsplein moest.

Inderdaad, ook richting Tempsplein, want dit kon men alleen maar bereiken via de Raadhuisstraat. De Dr. Poelsstraat bestond namelijk nog niet. Waar deze thans begint, stond een statig woonhuis met witte gevel, deel uitmakend van een aaneengesloten huizenrij die in een boog vanaf de Uilegats in de Akerstraat tot aan het gemeentehuis liep. Het is duidelijk dat hierdoor het straatbeeld vanuit de Saroleastraat totaal anders was dan nu. Met name het stuk tussen Bongerd en Geleenstraat kreeg er een nog meer besloten, nog intiemer karakter door.

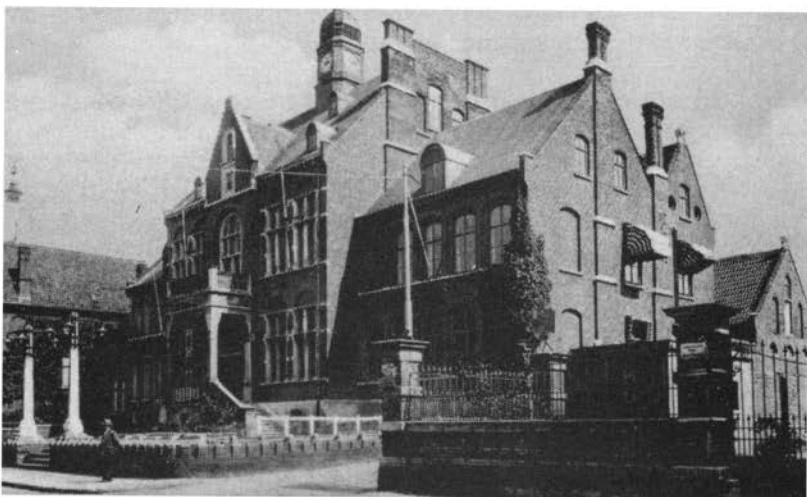
We slaan nu rechts de Geleenstraat in. Bij die ene zojuist ge-

Sarolestraat, 1913. Op de achtergrond huizen in de Geleenstraat.

noemde doorbraak is het gebleven, de functie van de straat in het stadsverkeer is nog dezelfde als vroeger en speciaal in het westelijk stuk zijn nog onverwacht veel bovengelyks intact, maar de straat heeft toch een geheel ander karakter gekregen.

Het centrale punt, hoewel veel minder massaal dan nu, was het pittoreske vriendelijke gemeentehuis met z'n knus bordes onder het hoge balkon. Het was niet alleen de zetel van het gemeentelijk bestuur en de politie, maar bij feestelijke gelegenheden fungeerde het bordes als ertribune voor de autoriteiten en bij de jaarlijkse „bronk" stond op het terras het grootste rustaltaar.

Gemeentehuis van Heerlen, 1879-1941.

Het oude gemeentehuis beheerste het straatbeeld. Met daarnaast het ommuurde voorterrein van de houthandel Reumkens met de grote inrijpoort. De hellende Raadhuisstraat er tussenin is gebleven, maar daar is dan ook alles mee gezegd. De sfeer van dit punt is totaal anders geworden, zoals — ik zei het reeds — van de hele straat. Het paard was in de twintiger jaren nog niet uitgestorven en daarvan getuigde een levensgroot gezadeld ros in de winkel van de zadelmakerij Ubben. Het edele ambacht werd nog beoefend in de meubelmakerij Gerards en niet minder edel was het product van de ernaast gelegen brouwerij „Cambrinus" van De Hesselle. U herinnert zich ook nog aan de andere kant van het gemeentehuis de twee hooggelegen herenhuizen van dokter Urlings en de dames Wimmer en schuin daartegenover de drogisterij Savelberg en de „bazaar" Te Poel.

Ondoenlijk is het om alle huizen te noemen, maar de bakkerij Gerards tegenover het gemeentehuis en de daarnaast gelegen mu-

ziekhandel van de heer Herzberg mogen toch in het straatbeeld niet ontbreken, evenmin als de gezellige kruidenierswinkel van de dames Durlinger en die andere bakkerij (Martens) met het woonkamerraam zo huiselijk naast de winkel.

Het prille begin van het grootwinkelbedrijf vonden we in het filiaal van Ebben op het einde van de straat tegenover café Souren, domein van de duivenliefhebbers. Naast Ebben hadden we dan nog een ander café (Op de trepkes) en op de hoek tenslotte de molen van Salm, gedreven door de heer Goossens.

Enkele gesloten huizen en de fiere gotische gevel van het huis Gemmeke, die in dit westelijke stuk de metamorfose van de straat hebben overleefd, zijn nauwelijks in staat enig tegenwicht te brengen in de Geleenstraat van nu.

In veel opzichten is de in de aanhef van dit artikel genoemde foto van het Emmaplein omstreeks 1925 leerzaam. Zelf heb ik namelijk tot nu toe niet of nauwelijks gesproken over het verkeer. Daardoor zou de toon van het voorafgaande bij de jonge generatie misschien de indruk kunnen wekken dat het stadsleven zich in een gezapige rust voltrok. Vergeten we echter niet dat Heerlen al bijna een kwarteeuw mijnstad was en in 1925 er ook op kon bogen mijnstreek-centrum te zijn. Het is duidelijk dat het verkeer zich aan deze stormachtige ontwikkeling moest aanpassen. Weliswaar was in het locale goederenvervoer en de bezorging aan huis (bakker, melkboer, groenteman) het paard nog niet uit het straatbeeld verdwenen, maar tegelijkertijd bonkten de voor stadsverkeer eigenlijk te zware elektrische tramwagens door de bochten in de binnenstad. De foto geeft hiervan een suggestief beeld en laat tevens zien dat het Emmaplein in dit openbaar vervoer een knooppunt was. De tramlijnen Kerkrade-Heerlen en Sittard (Brunssum)-Heerlen kwamen hier samen en vervolgden van hieruit hun weg door de Emmastraat. De autobus had ook haar intrede gedaan. De diensten Heerlen-Maastricht en Heerlen-Schinveld hadden op het Emmaplein hun vertrekpunt. Heerlen was tenslotte een belangrijke centrumplaats voor de hele streek. Dat de auto daarentegen nog aan zijn opmars moest beginnen, toont de foto ook: zegge en schrijve één tellen we er in dit middaguur (de gevelklok van Oscar Gerards wijst 4 uur!).

We blijven nog even bij de foto. Behalve een inking in de Akerstraat laat zij ons ook een deel zien van de boogvormige huizenrij waar ik het eerder over had: lopend van de Uilegats tot aan het gemeentehuis. De op het Emmaplein en in de Geleenstraat liggende panden, te beginnen met de boekhandel Alberts en eindigend met de slagerij Hansen tegenover de Saroleastraat, waren rond 1925 allemaal winkelhuizen geworden. De horloge-rie van Oscar Gerards noemde ik al terloops; daarom mag de

banketbakkerij Huub Gerards niet worden vergeten, evenmin als de dubbelwinkel van Klinkenberg, rechts de schoenenzaak links de baby-artikelen. En als ik de imposante gevel van Wolf en Hertzdahl (thans Con en Verdonck) noem, kan ik de verleiding niet weerstaan om nog even wat verder in de tijd terug te gaan en de herinnering op te roepen aan het huis dat voor Wolf en Hertzdahl moest plaatsmaken: de slijterij-café van „der Miel Boos“. Nog zie ik in het altijd donkere raam van de even donkere slijterij de gekleurde dof-glazen druiventrossen liggen tussen de flessen Els!

Emmaplein, ca. 1925. Rechts op de achtergrond kijkje in de Akerstraat.

Een laatste blik op de foto toont ons dat Krekelberg (koloniale waren) toen al twee huizen was opgeschoven, tussen modemagazijn Heitkönig (vroeger Witteveen) en slagerij Klinkenberg, en dat er op de hoek een althans van de buitenkant prozaïsch café voor in de plaats was gekomen. Naast Klinkenberg (maar dit valt buiten het beeld) herinnert u zich het gezellig-chaotische warenhuisje van de dames Knops en de kantoorboekhandel Penners met het grote balkon over de gehele breedte van de gevel. Waarom ik zo nadrukkelijk zeg „kantoorboekhandel“? Als kinderen hadden we voor het kopen van onze schoolspulletjes de keuze tussen Alberts, Beckers en Penners, alle drie welvoorzien winkels. Ik had een zwak voor Penners want daar hing zo'n zware ondefinieerbare maar heerlijke geur van blank papier en potloden!

Niet meer passend op het bedrijvige Emmaplein was het postkantoor (op de plaats waar nu de A.B.N. ligt en daar, waar later

Panda kwam en nu de uitbreiding van de A.B.N. wordt gerealiseerd), dat meer leek op een charmant negentiende-eeuws jacht-slotje dan op een utiliteitsgebouw (maar ja, in 1902 was men nog zo gelukkig dergelijke woorden niet te kennen en vergeleken met de huisvesting in de linkervleugel van het oude raadhuis was het een enorme vooruitgang). Niet meer passend, zei ik, maar toch, stond men met de rug naar het rumoerige Emmaplein, dan vormde het geheel van dit negentiende-eeuwse landhuisachtige gebouw —met plantsoentje er voor— met links het Italiaans aandoende huis-Canter en op de achtergrond de Romaanse St. Pancratius, in al zijn stijl-verscheidenheid, een brok stadsschoon waar men met weemoed aan terugdenkt.

Hotel Cloot op de hoek van Emmastraat en Bongerd, 1906.

Alleen de oudste Heerlenaren hebben het huis-Canter als winkelhuis gekend. Anno 1925 was het kantoor van de Provinciale Bank en het hoekpand ernaast —waar het geboortehuis stond van twee illustere zonen uit het geslacht Savelberg— de vriendelijke slijterij van mejuffrouw Anna Crijns. Speciaal de dames zullen zich in het hoekje rechts van de kerk het huis herinneren van kapelaan Schneiders, destijds directeur van de R.K. Meisjesbescherming.

Op de plaats waar tot voor kort de woninginrichting van Vroom en Dreesman was gevestigd (we gaan dus terug in de richting hoek Geleenstraat-Saroleastraat) lag naast de Provinciale Bank het bekende café „Zur Stadt Aachen“ met als buur een ander café waarvan de gevel eerder een kloosterkapel dan een Bacchustempel deed vermoeden. Tussen dit gotische gebouw (oorspronkelijk de „bazaar“-Hennen) en het thans nog bestaande

hoekhuis in hadden we nog de slagerij Oostwegel en de manufacturezaak Lambermont.

Ik vertelde reeds dat ik een zwak had voor de boekhandel Penners. Dank zij die veelvuldige bezoeken herinner ik mij nog heel duidelijk schuin ertegenover een stuk muur met een bordje „Bouwterrein te koop“. Ik wist het toen niet beter te noemen dan „een stuk muur“, niet wetend dat het resten waren van de eerbiedwaardige walmuur rond het Landsfort!

Als we nu het Emmaplein via de Emmastraat gaan verlaten, herkennen we —hoewel als bedrijf uiteraard gemoderniseerd— het technisch bureau Hoeppermans, de ijzerhandel Schmitz en de kunsthandel Van Wersch als oude bekenden, maar wat is er verder op onze weg naar het Wilhelminaplein veel verdwenen! Ik hoef maar te noemen „Ons Volkshuis“ (nog vroeger hotel De Kroon), de historische stalhouderij Geurten, de bakkerij van Ormelingen, Maison Chic en niet te vergeten de trots van het oude Heerlen: hotel Cloot! En dan dat onvergetelijke Wilhelminaplein. Ik meen dat dit adjectief in zijn oorspronkelijke betekenis hier echt op zijn plaats is: onmogelijk te vergeten voor wie het in de twintiger jaren heeft gekend, toen op de plek van Stoffels Woninginrichting het stijlvolle woonhuis van de vroegere burgemeester De Hessele stond en op de plaats van het Grand Hotel de „bazaar“ van Hochstenbach plus een paar kleinere winkels. Hochstenbach had al warenhuisallures: men kon er niet alleen terecht voor klompen, kristal, manden en huishoudelijke artikelen maar ook voor koloniale waren. En waarom wij kinderen voor de „huuve en marbele“ van ons knikkerspel Hochstenbach prefe-

Woning van de rabbijn aan het Wilhelminaplein, ca. 1930.

Gemeente Heerlen, sectie D
(bijgewerkt in 1917).

reerden boven Te Poel is me nooit duidelijk geworden!

Aan de overkant van het plein hadden we naast het huis De Hesselle de boekhandel Karel Beckers en daarnaast Camps-Chorus (als naam een twee-eenheid evenals Horst-Vijgen in de Saroleastraat!). En wie zou tussen Camps-Chorus en de herenmodezaak Siebelink in „De Botermijn” kunnen vergeten, met ernaast in het hoekje de ingang van de synagoge. Buurhuis van Siebelink was café Debie, het domein van de schutterij, en het aloude hotel Beckers sloot de rij maar grensde aan de zadelmakerij Consten in de Willemstraat. De Dautzenbergstraat was nog niet doorgetrokken naar het Wilhelminaplein.

Ofschoon het veel van zijn charme heeft verloren, is een vleugje van de oude sfeer blijven hangen rond het monumentale zeventiende-eeuwse huis „Preusser”. De noordelijke huizenrij daarentegen, met onder andere het vroegere voorname huis van dr. De Wever, is zijn allure kwijt.

Voor jonge Heerlenaren zal het moeilijk zijn zich voor te stellen dat de Bongerd in het begin van de twintiger jaren nog speel terrein was voor de jeugd. Toen de bestrating was aangebracht, was het voor diverse spelletjes afgelopen, maar geknikkerd werd er nog lang. Van oudsher was voor „sjtoete” en „sjeete” en alle andere variaties de zuidzijde van de Bongerd het geliefde strijdtoneel. Die zuidelijke begrenzing werd gevormd door enkele muurtjes waarin poortjes die als achter-uitgang dienden van panden in de Geleenstraat o.a. van de eerder genoemde slagerij Oostwegel. Boven de muur daarnaast was het dak zichtbaar van het historische „Schoutenhuis” en verder in de richting van de kerk zag het massieve vierkante atelier van Schunck met twee grote ramen uit over de Bongerd. Aan de voet nu van deze muurtjes, vooral naar de Saroleastraat toe, werd het knikkerspel vol overgave beoefend. Eerlijkheidshalve moet ik erbij zeggen dat de entourage niet bijzonder fraai was, ofschoon het monumentale Schoutenhuis met de boompartij ervoor een schilder toch wel had kunnen inspireren. Vaag herinner ik mij dat de muurtjes overgingen in een paar wankele schuttingen die doodliepen tegen de zijgevel van twee naast elkaar gelegen huizen, ietwat schuin op het marktplein staand, links de haringinleggerij Weimer, rechts een aardappelhandel meen ik. Toen in 1928 werd begonnen met de bouw van Vroom en Dreesmann, verdwenen de muurtjes, het Schoutenhuis en ... het knikkerterrein. Enkele jaren later, in 1934, maakten ook de vieze schuttingen en de zojuist genoemde huizen plaats voor het „glaspaais” van Schunck.

De overkant van de Bongerd was veel eerder gemoderniseerd. Hollenkamp stond er al vóór de twintiger jaren. Het bekende café Limburgia (thans Markthal) werd al in 1921 gebouwd. Binendoor stond het in verbinding met het aan de Saroleastraat ge-

legen Neerlandia. Tussen de twee gelegenheden was echter een groot contrast. Een „strijkje” zorgde in Limburgia steeds voor veel uitbundigheid, in het voornamelijk Neerlandia daarentegen ging het zeer rustig toe. Ingenieurs, advocaten, artsen hadden er hun borreltafel. Beide zaken werden beheerd door de grootvader van de heer Posman uit het Grand Hotel.

Bongerd, ca. 1918. Rechts op de achtergrond het dak van het zogenaamde schoutenhuis in de Geleenstraat.

Zelfs voor iemand die Heerlen vijftig jaar geleden heeft gekend en dus de steun heeft van de herinnering, is het uiterst moeilijk zich de oude situatie voor de geest te halen als het stadsbeeld zo radicaal is veranderd als bijvoorbeeld op het Kerkplein of op de splitsing Akerstraat-Nobelstraat. Indien dan niet een oude foto of een schilderij het geheugen te hulp kan komen, zal de voorstelling vaag blijven en vol hiaten. Eén voorbeeld: ik herinner mij de tijd dat de Oliemolenstraat slechts een rijtje van vier huizen telde (de nummers 22-28) en dat daarentegenover het voetbalterrein van Velocitas lag. Omdat er twee schoolvrienden van mij woonden, kwam ik er vaak, maar daar ik na de voortschrijdende bebouwing nooit meer een afbeelding van de oude toestand onder ogen heb gehad, zie ik deze slechts wazig en fragmentarisch voor mij. Gelukkig bestaan er van de binnenstad wel oude foto's die onder het bereik van iedereen zijn. Speciaal voor jongeren is het misschien niet overbodig hier het door de redactie van „Het Land van Herle”

samengestelde boekje „Heerlen in oude ansichten“ te noemen, dat ruim 150 interessante foto's van het oude Heerlen bevat. Het is in iedere boekwinkel verkrijgbaar.

Maar nu terug naar het Kerkplein. Voordat in 1934 de eerste huizenrij werd gesloopt voor de glazen nieuwbouw van Schunck, lag het pleintje in zijn beslotenheid beschermd als een middel-eeuws burchtplein. Aan één zijde werd het over de gehele lengte begrensd door de kerk. Van de drie toegangen was de één nog nauwer dan de andere. Men kon het bereiken vanuit de Bongerd (zoals thans nog), vanuit de Emmastraat en vanaf het Emmaplein. Deze laatste doorgang, tussen de kerktoren en het oude winkelpand van Schunck, was zo smal dat je er op de fiets net door kon. Tussen de al eerder genoemde slijterij van Anna Crijns op de hoek en Schunck in lag het bekende café Lindelauf. Ik herinner mij verder nog het schildersbedrijf Opbroek en het parapluhuis Logister. Halverwege de helling naar de Bongerd sloot de banketbakkerij Limburgia de rij. Het dan volgende vieze open driehoekje dat jarenlang tussen Limburgia en het huis Weimar (op de Bongerd) heeft gelegen, was niet bepaald Heerlen op zijn mooist!

De overkant van het oplopende straatje werd helemaal ingenomen door de zijgevel van het statige winkelpand Hennen-Linsen (weer zo'n onscheidbare dubbelnaam!), dat één ingang had op de Bongerd en één op het Kerkplein. Later maakte deze ouderwets-gezellige winkel van koloniale waren plaats voor de delicatessenzaak Stienstra. Op de andere hoek van de met de kerkmuur parallel lopende huizenrij lag het „kinderparadijs“ Coumans (suikerwaren!). Buurhuis van Hennen-Linsen was de bekende slagerij Keulaerds. De vierde afsluiting werd gevormd door een dameshoedenwinkel en de poelierszaak van Gitsels, met de gevangentoren (waarin de muziekschool was gevestigd) op de achtergrond.

Ik wil niet beweren dat ons oude Kerkplein architectonisch een juweeltje was, maar schilderachtig was het wel! En zeker als het was gestoffeerd met de paarde- en hondekarren van de boteren eiermarkt, die daar tot in de dertiger jaren werd gehouden. Het Maastrichtse Vrijthof is honderden malen op doek gebracht; vreemd dat dit intieme pleintje nooit een schilder heeft geïnspireerd. Dubbel jammer bovendien nu het in letterlijke zin met de grond gelijk gemaakt is.

Als men vanaf het Emmaplein de Akerstraat inwandelt, zou men een ogenblik kunnen denken dat deze belangrijke straat alleen maar een natuurlijke modernisering heeft ondergaan. Het profiel is immers ongewijzigd, de kruising met Uilegats en Plaargats is gebleven, Bouwens is wel van naam veranderd, maar de groenten liggen er nog steeds uitgestald en schuin ertegenover staan daar nog op rij: Gerards, Bijsmans en Haeken. De vroegere

ijzerwarenaak Gerards („t Wonder“) heeft wel andere vitrines gekregen en is zijn zijgangetje kwijt, Haeken is weliswaar —recentelijk— gesplitst in twee zaken, maar café Bijsmans is nog geheel in de oude staat.

Kerkplein, ca. 1922.

Hiermee houdt echter ook de mogelijkheid tot reconstructie op. Men heeft veel verbeeldingskracht nodig om zich naast Haeken de zaak Vossen (huishoudelijke artikelen) en café „De Zwarte Ruiter“ voor de geest te halen met aan de overkant de dubbelwinkel Goris (schoenen) en Meulenkamp (dameshoeden), de Unie, slagerij Severens en Kneepkens' magazijn „De Zon“ met toen nog —evenals bij Schunck en in „De Bij“ trouwens— die persoonlijke relatie tussen klant en verkoopster (pardon, winkeljuffrouw zei men toen). Dit eerste stuk Akerstraat eindigde aan de linkerkant met het karakteristieke huis van dierenarts Duysens en rechts het statige woonhuis (met inrijpoort) van de industrieel Burgemeester. Het is het slopen van deze twee monumentale panden en van de fraaie huizen aan de overkant van de Putgraaf, bijna tot aan het kerkhof toe, dat dit stuk Heerlen een geheel nieuw aanzien heeft gegeven.

Naast het huis van dr. Duysens lag de ommuurde tuin die tot aan de Putgraaf liep. Een ijzeren wegkruis bekroonde de muur op de hoek. De Putgraaf, veel smaller dan nu, was niet doorgetrokken. Hij gaf toegang tot het oude St. Jozefziekenhuis, waarvan de in huiselijke stijl gebouwde zijvleugel loodrecht op de Akerstraat stond, tussen het voorname woonhuis van de geneesheer-directeur op de hoek en de fraaie villa (met voortuin) van de heer Schroeder.

Hiernaast (eveneens met vriendelijke voortuintjes) lagen twee stemmige herenhuizen die oorspronkelijk als kapelanie dienden maar later particulier werden bewoond. Voor het overige is dit tweede stuk Akerstraat, dus tot aan de Oliemolenstraat, uiteraard wel met normale vernieuwingen, betrekkelijk weinig veranderd (de schuurpoort heeft zelfs alles overleefd!). Op twee essentiële punten na. De openbare lagere school (heel prozaïsch „school 1” geheten) op de hoek had haar front aan de Akerstraat. Ervoor lag de met enkele bomen beplante speelplaats met de woning van het hoofd. En met weemoed zullen de oudere Heerlenaren terugdenken aan de sierlijke witte villa (met speels torentje!) van Weyerhorst met de parkachtige tuin ervoor. Die tuin heeft men willen behouden maar het somber aandoende gebouw van het A.M.F. (ik lees nu de letters A.Z.L.) kan ons villa Weyerhorst niet doen vergeten.

Het derde stuk van de Akerstraat, dus tot aan St. Bernardinus en de Vlotstraat, is op het oog het minst veranderd. Men moet echter de sfeer gekend hebben van de toen prachtige laan met de keurig verzorgde voortuinen! De huizen, behalve het gebouw van het Staatstoezicht op de Mijnen en het belastingkantoor, staan er nog, maar de allure van dit stuk straat, dat eens een riante laan was, is verdwenen.

En hier in de buurt van het eerbiedwaardige St. Bernardinus-college sluit ik deze wandeling door Heerlen af, een wandeling, die zo bijzonder veel herinneringen oproept aan Heerlen 50 jaar geleden.

J.C. Kats

Een moord in Hoensbroek in 1737

Op 21 juni 1737 werden de schout en één van de schepenen van het markiezaat Hoensbroek — de anderen waren absent — door een vrouw gewaarschuwd, dat zij buiten het dorp een lijk had zien liggen. Men begaf zich op pad en vond in het veld halverwege tussen het Overste Lotbroek en de Wijngaartshof aan de hoek van een korenveld „een dootd lichaam geheel gedefigureert ende het ingewandt ende de helft van de heupen opgegeten van de honden ofte vogels“¹.

Het was een man en een nader onderzoek leerde, dat zich in de hartstreek drie ronde kogelgaatjes bevonden en in de buik een wonde veroorzaakt door een messteek. Het gezicht was niet meer herkenbaar, want er was niets van over dan „een ordinair dootshoof“.

Meer aanwijzingen waren te verwachten van de kleding. De man had „een blauwen rock ende een gestriipt calamijnen² camisol³ aen, schlechte wittachtige kausen en versleten ronde schoenen“. De gerechtsbode kreeg opdracht om de broekzakken te onderzoeken en hij vond daarin een rozenkrans. Naast het lichaam lag nog een „kamtasche“, waarin enkele „bildekens van heiligen“, waarbij een „H. Drijkooningenbrieffjen“. Verder trof men hierbij nog aan „eene attestatie van schoutet en schepenen van Gemert⁴ uijt de Meijerie van 's-Hertogenbosch, luidende op

Zogenaamd „H. Drijkooningenbrieffjen“ (werkelijk formaat 9,5 x 4 cm), een devotieprentje, dat men op reis bij zich droeg. In plaats van de Franse tekst kwam ook de volgende Nederlandse tekst voor: „H. Drey Coningen Gaspar Melchior Balthasar Bidt voor ons nu en in de ure onser doot. Dit Beldt is geraeckt aen de dry hoofden van de 3 Coningen tot Ceulen is goet voor eisende personen teghen de onghelucken der wegen hoofdpijn vallende sieckte Cortsen tooverije alle soorten van qualen ende voor een haestige doot“. (prentje beschikbaar gesteld door drs. W. Knippenberg te 's-Hertogenbosch)

Peter Janssen in huwelijk met Ida Maes''.

De conclusie van het onderzoek in eerste instantie was, dat „het eenen catholijcken mensch moeste geweest sijn''. In overleg met de pastoor werd besloten het lijk te begraven op het kerkhof van Hoensbroek „ter plaetse waer men de kinderen pleegt te begraeven die sonder doop comen te sterven''. Dit gebeurde nog dezelfde dag 's-avonds tussen 7 en 8 uur.

De gebeurtenis behoorde hiermee echter nog niet helemaal tot het verleden. Er werd kennelijk een verder onderzoek ingesteld, want later kwamen er nog enige interessante zaken aan het licht. De bewoner van het Overste Lotbroek, Lenard Boesten, verklaarde dat „in de Sinxe daegen (= met Pinksteren ⁵) vier passanten bij hem de nacht kwamen doorbrenghen. Tussen 11 en 12 uur in de nacht gingen ze naar buiten en ongeveer anderhalf uur later kwamen drie van de vier mannen terug. Uit andere verklaringen bleek, dat er rond die tijd in de buurt twee of drie schoten waren gehoord. Verder kwam men tot de ontdekking, dat de attestatie van schout en schepenen van Gemert vals was.

Hoe lang het onderzoek precies duurde is niet bekend, maar binnen een paar maanden ⁶ liep het vast, zodat de laatste conclusie van schout en schepenen slechts kon zijn, dat men hier te doen had met een vagebond. Er bleven nog vragen, onder meer, waarom de man vermoord werd, wie hij was en hoe hij aan het paspoort kwam.

Het bovenstaande laat ons overigens wel duidelijk zien, dat ook reeds twee en een halve eeuw geleden sommige feiten er toe leidden, dat er recherchewerk werd verricht, waarbij een uitgebreid onderzoek werd ingesteld, zelfs tot in het Brabantse land.

M.A. van der Wijst

NOTEN:

1. Rijksarchief in Limburg, archief Landen van Overmaze inv. nr. 1673, Gichtregister van de schepenbank van Hoensbroek 1727-1746.
2. Van Dale geeft voor „kal(a)mink'': (eertijs) wollen stof aan de ene zijde geglansd als satijn (een kalaminken rok).
3. Volgens Van Dale: (eertijs) een kledingstuk voor mannen, een soort van lang vest met mouwen.
4. Een als enclave in het Brabantse land liggende vrije en neutrale grondheerlijkheid, eigendom van de Duitse Orde.
5. Deze feestdag viel in 1737 op 9 juni (Limburgs Tijdschrift voor Genealogie, december 1977).
6. Dit kan men afleiden uit het feit, dat de volgende akte werd ingeschreven op 23 september 1737.

Berichten

SCHENKINGEN AAN DE OUDHEIDKUNDIGE DIENST

De oudheidkundige dienst ontving de volgende schenkingen: van H.M.H. Goossens, Ubach over Worms: zijn publicatie „Bij het 175-jarig jubileum van de parochie St. Joseph te Waubach-Groenstraat en het eeuwfeest van de gelijknamige parochiekerk“, 1978; van Eug. Senden, Heerlen: een drietal historische werken; van F. Philippen, Heerlen: een herdruk van een historisch werk; van W. Nolten, Heerlen: onder meer een aantal parochieblaadjes; van M.L.H. van Wersch, Sijpeveld: een oud historisch werk; van mevrouw G.J.M. Vlijmincx-Erich, Heerlen: een historisch werk; van ir. H. Schlösser, Heerlen: een groot aantal tijdschriften; van J.M.H. Mosmuller, Voerendaal, zijn werk „De invloed van de Staten-Generaal op de benoeming van proost en kanunniken in het kapittel van Sint Servaas te Maastricht in het bijzonder gedurende de achttiende eeuw“ (overdruk Publications 1978); van J.J.M. Gouverne, Son: zijn werk „XIX corps Old Hickory, Hell on Wheels, Blue and Gray, Eindhoven 1978 (met gegevens over de bevrijding van Heerlen).

L.G.O.G. KRING HEERLEN

Op 12 december 1978 hield mejuffrouw drs. M. van Wishaupt uit Maastricht een inleiding over „Maastrichts zilver“, gevolgd door een bezoek onder haar leiding aan de tentoonstelling met dezelfde titel in het Bonnefantenmuseum te Maastricht op 16 december.

Op 19 januari 1979 hield drs. H.G. Schulte uit Arnhem een voordracht over „Dirk Verriek – in de voetstappen van een 18-de eeuwse topograaf“.

Op 10 maart werd er een excursie gehouden naar Keulen, waar de tentoonstelling „Die Parler und der schöne Stil, Europäische Kunst unter den Luxemburgern“ werd bezocht.

RECTIFICATIE

In Het Land van Herle 1978 nr. 4 dient men op blz. 88 op regel 6 te lezen „broer“ in plaats van „vader“. In hetzelfde nummer zijn er op blz. 96 regel 26 en 33 fouten geslopen in de spelling van de namen van Tjeerd Paasman en G. Nolting. Onze excuses aan de auteurs voor deze onnauwkeurigheden. Wij verzoeken onze abonnees deze wijzigingen aan te brengen.

BIJeenKOMSTEN WERKGROEP HET LAND VAN HERLE

Op 11 december 1978 sprak drs. E.P.M. Ramakers aan de hand van gegevens uit het Algemeen Rijksarchief over „De Franse verovering van de Landen van Overmaas (1672-1673) en de teruggave daarvan aan de Republiek na de Vrede van Nijmegen (1678-1679)“.

Op 8 januari hield drs. H. Franssen, in aansluiting op een eerdere voordracht, een causerie over „De verkiezing, benoeming en bevestiging van Petrus Melchioris van der Steghe tot abt van Kloosterrade, 1666-1667“.

Op 12 februari vervolgde drs. Franssen zijn causerie, waarna de heer M.L.H.

van Wersch fragmenten besprak uit de correspondentie van Limburgse missionarissen in Amerika in het midden der vorige eeuw.

Op 12 maart sprak mevrouw Schulte-Van Wersch aan de hand van dia's over de persoon en het werk van Petrus Nicolaus Gagini, vervaardiger van kunststucwerk (eind 18-de eeuw).

PROMOTIES

Op 14 december 1978 promoveerde te Nijmegen de heer J.A.K. Haas tot doctor in de Letteren op het proefschrift „De verdeling van de Landen van Overmaas, 1644-1662”. Promotor was professor Poelhekke. Dr. Haas is geboortig van Heerlen en woont thans in Maastricht, waar hij als chartermeester verbonden is aan het Rijksarchief in Limburg.

Op 18 december 1978 promoveerde eveneens in de faculteit der Letteren de heer G.J.B. Verbeet, geboren te Groesbeek, thans woonachtig te Maastricht, directeur van de MEAO-St. Servaascollege. Promotor was professor Winkelman. De titel van het proefschrift luidt: „Limburg op de tweesprong: Welvaart en politiek dilemma, 1814-1839”.

Het is verheugend, dat de heren Haas en Verbeet een onderwerp uit de geschiedenis van onze streek hebben gekozen voor hun proefschrift. Wij willen er daarom graag melding van maken in „Het Land van Herle”.

OUDE NUMMERS VAN „HET LAND VAN HERLE” GEVRAAGD EN AANGEBODEN.

Gevraagd worden: de jaargangen 1957 en 1958 compleet; de jaargangen 1957 nrs. 1, 4, 5 en 6; 1958 nrs. 2/3, 5 en 6; 1959 nrs. 1 en 2; 1960 nrs. 1, 2, 3, 4 en 5; 1962 nr. 1; 1963 nrs. 2 en 3; 1967 nrs. 2 en 3; 1968 nr. 1; 1973 nr. 1.

Aangeboden worden: 1950 nr. 1; 1951 nrs. 4 en 5; 1952 nrs. 2 en 6; 1954 nr. 2; 1955 nr. 6; 1956 nr. 6; 1959 nrs. 3, 4 en 5; 1960 nr. 6; 1962 nrs. 2/3, 5 en 6; 1963 nrs. 1, 4 en 5; 1964 nr. 1/2; 1965 nrs. 1 en 4/6; 1966 nr. 1; 1969 nrs. 2, 3 en 4; 1970, 1971 en 1972 compleet; 1973 nrs. 2, 3 en 4; 1974 nrs. 2/3 en 4; 1975, 1976, 1977 en 1978 compleet.

Inlichtingen bij de administratie van Het Land van Herle, Coriovallumstraat 9, Heerlen (tel. 045 - 716088).

Kroniek

1978

- 29 okt. Viering slotfeest bij gelegenheid van het 175-jarig bestaan van de H. Jozefparochie en het 100-jarig bestaan van de parochiekerk te Waubach-Ubach over Worms.
- 31 okt. Onthulling door wethouder ir. J.C. Schlösser van beeldje van Vera Tummers-van Hasselt, voorstellende 't Roeët Truud (Maria Geertruid Lempers-Jacobs), op de hoek Nobelstraat-Bekkerweg (op „De Linde“), Heerlen, dit bij gelegenheid van opening nieuwe kantoorgebouw op deze hoek van Moret en Limperg, accountants en Moret-Gudde-Brinkman, belastingadviseurs.
- 1 nov. Officiële presentatie van het boekwerk „Inventarisatie Mijmonumenten“ in het Mijnmuseum te Rolduc-Kerkrade.
- 2 nov. Werkbezoek van mr. G. Brokx, staatssecretaris van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, aan Heerlen, waar hij in het stadhuis spreekt met een aantal gemeentebesturen uit de mijnstreek.
- 7 nov. De Heerlense gemeenteraad besluit tot benoeming van een vijfde wethouder in de persoon van A.O.H. (Henk) Rozeboom, fractieleider van de Partij van de Arbeid.
- 10 nov. Officiële opening nieuwe gebouw van de Mgr. Hanssenschool voor kinderen met gehoor- en spraakstoornissen aan de Zandbergsweg, Hoensbroek, door staatssecretaris A. Hermes van Onderwijs en Wetenschappen, samen met de jongste leerling van de school.
- 11 nov. Viering 70-jarig huwelijksfeest van het echtpaar Vleugels-Dierks in het bejaardenverzorgingstehuis „De Dormig“ te Schaesberg; namens H.M. de Koningin biedt burgemeester mr. H. Th. Vrouwenraets een grote koek aan.
- 11 nov. Officiële opening nieuwe ontmoetingscentrum van het Leger des Heils aan de Horizonstraat, Treebeek-Heerlen, door de echtgenote van Limburgs gouverneur dr. J. Kremers.
- 17 nov. Officiële opening nieuwbouw van de geïntegreerde kleuter-basischool Prins Willem Alexander-Dr. Albert Schweitzer te Hoensbroek, Mgr. Feronlaan, door wethouder M.J. Bus.
- 23 nov. Feestelijke opening voetgangersdomein Promenade-Kerkstraat in Brunssum door burgemeester L.J. Hoogland.
- 24 nov. Première in kasteel Hoensbroek van de film „De Rode Leeuw van Limburg“ over het schutters- en gildewezen in Nederlands en Belgisch Limburg.
- 26 nov. Officiële opening nieuwe onderkomen van Dansschool Degenkamp, Nobelstraat, Heerlen, door Heerlens loco-burgemeester H.L.M. Savelsbergh.
- 27 nov. Toekenning „Burgemeester van Grunsven cultuurprijs“ aan de schrijver dr. Hugo Brandt Corstius uit Overveen door het gemeentebestuur van Heerlen.
- 28 nov. Officiële opening nieuwe behuizing van het Mijnmuseum in abdij Rolduc, door directeur-generaal mr. R. Hotke van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk.

1978

- 30 nov. Koningin Juliana brengt een werkbezoek aan de Oostelijke Mijnstreek, waarbij onder meer herstructureringsobjecten, de Streek-school voor beroepsbegeleidend onderwijs aan de Putgraaf in Heerlen en het Mijnmuseum in abdij Rolduc te Kerkrade worden bezocht.
- 8 dec. Officiële opening woon- en serviceflat „Heisterberg“ (het voormalige gezellenhuis) in Hoensbroek door drs. W. Buck, lid van Gedeputeerde Staten in Limburg.
- 14 dec. Promotie van de uit Heerlen afkomstige en in Maastricht wonende J.A.K. Haas tot doctor in de letteren aan de Nijmeegse Universiteit op het proefschrift „De verdeling van de Landen van Overmaas 1644-1662“.
- 14 dec. Openbare verkoop bedrijfsgebouwen, enz. van de failliete schroefboutenfabriek Everts & van der Weyden N.V. op het industrieterrein De Beitel in Heerlen.
- 15 dec. Uitreiking Martin Stollman-prijs van de Stichting Malherbetheater aan Wim van Hugten, lichtmeester van de Heerlense stadsschouwburg.
- 18 dec. Uitreiking door burgemeester L.J. Hoogland van gouden erepenning der gemeente Brunssum aan de 89-jarige Frits Vromen, oprichter van Technisch Bureau Vromen.
- 19 dec. H.J. Koolen en W.J. Hanssen uit Heerlen ontvangen als eersten de „Sportfakkel“, een onderscheiding van de Heerlense Stichting voor Lichamelijke Opvoeding en Sport.
- 22 dec. Afscheid van drs. J.M.A. Bakermans, rector scholengemeenschap „Sintermeerten“ te Welten-Heerlen, in verband met zijn benoeming tot rector van de scholengemeenschap „De Breul“ in Zeist.
- 28 dec. Begroeting echtpaar Lipperts uit Spaubeek als 250.000-ste bezoeker – sinds 3 oktober 1967 – van het Heerlens Streektheater.

1979

- 1 jan. Heerlens bevolking steeg tussen 1 januari 1978 (70.843) en 1 januari 1979 (71.074) met 231 personen.
- 1 jan. Dr. P.M.J. Schweitzer, internist, verlaat het De Wever-ziekenhuis in Heerlen wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.
- 13 jan. Max I (Vincken) wordt uitgeroepen tot stadscarnavalsprins van Heerlen.
- 14 jan. Installatie van W.M.J. Verberne als pastoor van de H. Paulusparochie in Passart-Zuid en de Wieër, Heerlen.
- 19 jan. Afscheid van dr. Th. J. van Sante, sinds 1947 gynaecoloog in het Heerlense ziekenhuis, in verband met pensionering.
- 24 jan. Overlijden van de 55-jarige Heerlenaar Huub W.J. Dohmen, voornamelijk bekend om zijn werk voor Kunstgalerie Caumermolen en voor de vereniging „Veldeke“.
- 26 jan. Onthulling gedenksteen in de Schelmentoren aan het Kerkplein in Heerlen door stadsprins Max I; deze steen is een blijvende herinnering aan de renovatie van dit monument.

